

PROGRAM KONSERWATORSKI

RENOWACJA I KONSERWACJA

podmurówki budynku szkoły zlokalizowanej przy ulicy Jagiełły 2 w Gorlicach

Zespół Jednostek Edukacyjnych

Województwa Małopolskiego w Gorlicach

ul. Władysława Jagiełły 2

38-300 Gorlice



Opracowanie:

Adam Janczy

Nowy Sącz 2025-08-29

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Krakowie
Delegatura w Nowym Sączu
ul. Wiśniowieckiego 127
33-300 Nowy Sącz
tel. 18 442-84-84, 442-82-52

Załącznik do pisma

DNS.1.183.336.10.15

Antiko Arte
KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI
Adam Janczy
33-300 Nowy Sącz, ul. I Brygady 55
NIP: 734-155-30-63, REGON: 120606385
tel. 018 442-75-15

Z UPOWAŻNIENIA
Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora
Zabytków w Krakowie
p. o. Kierownika Delegatury

mgr inż. arch. Matrycja Czyżycka

TEMAT ZADANIA

Renowacja konserwacja podmurówki budynku (pierwotnie mieszkalnego, obecnie szkoły Zespołu Jednostek Edukacyjnych) powstałego w 1893 roku. Budynek stanowi interesujący przykład architektury późnego historyzmu.

STAN ZACHOWANIA

Na obecny stan zachowania cokołu - podmurówki budynku szkoły (Zespół Jednostek Edukacyjnych zlokalizowanej przy ulicy Jagiełły 2 w Gorlicach) złożyły się niszcząco działające czynniki fizyko-chemiczne i mechaniczne.

Poprzez niefachowe przeprowadzenie prac, kamień uległ degradacji. Cały cokół stracił swój pierwotny wyraz estetyczny. Kamienne ciosy zostały przeszlifowane, obrobione mechanicznie, ponacinane, wskutek czego utraciły pierwotną strukturę - fakturę lica. Dodatkowo widoczne są znaczne ubytki kamienia, szczególnie w dolnych partiach cokołu. Ubytki i uszkodzenia formy ciosów lica powstawały w trakcie procesu wietrzenia piaskowca. Widoczne są zatem osypujące się partie kamienia z wypłukanym lub osłabionym lepiszczem. Spoinowania nieregularnych ciosów piaskowcowych wykonane niestarannie sztywną spoiną cementową, lokalnie z zatarciami na brzegi ciosów. Proces wietrzenia uszkodzonego lica kamiennych ciosów podmurówki obiektu wykazuje proces postępujący, wymagający interwencji konserwatorskiej. Ponadto w dolnych partiach portalu frontonu budynku widoczne rozwarstwienia, złuszczenia i spękania warstw technologicznych – wtórnych warstw malarskich i zapraw. Złuszczenia odsłaniają pierwotny materiał – piaskowiec. Można przypuszczać iż portal jak i szereg gzymsowań czy też detal architektoniczny był wykonany w kamieniu – piaskowcu.

PROGRAM KONSERWATORSKI

A. Założenia konserwatorskie

Głównym założeniem prac renowacyjno-konserwatorskich cokołu budynku szkoły jest przywrócenie przede wszystkim pierwotnych walorów estetycznych uwzględniając oczywiście w tym procesie wszelkie zagadnienia techniczne.

B. Postępowanie konserwatorskie

1. Usunięcie wtórnych cementowych spoin oraz pierwotnych niespełniających swej funkcji. Usuwanie metodą mechaniczną – wykuwanie, nawiercanie. Zabieg należy wykonywać ze szczególną starannością eliminując uszkodzenia piaskowcowych ciosów podmurówki.

2. Opracowanie uszkodzonej powierzchni (faktury, struktury) ciosów piaskowcowych podmurówki. W pierwszym etapie proponuje się wykonać czyszczenia kamienia metodą piaskowania grubym ścierniwem kwarcowym. W następnym etapie należy lokalnie (na ciosach szczególnie przeszlifowanych) wykonać zabiegi metodą groszkowania, młotkowania z zastosowaniem kamieniarskich dłut – groszkownik, gradzina, szpic. Metody te należy przeprowadzić w oparciu o przykłady dobrze zachowanych ciosów kamiennych z pierwotnie opracowaną strukturą i fakturą.

3. Przygotowanie stanowisk z uszkodzonymi ciosami pod uzupełnianie formy ciosów. Usunięcie całkowicie zwiędniętej struktury kamienia, odpylenie. Wykonanie na wytypowanych stanowiskach impregnacji strukturalnej impregnatem krzemoorganicznym Funcosil 300 firmy Remmers.

4. Uzupełnienie uszkodzonych ciosów piaskowcowych metodą wstawek całej formy ciosu oraz metodą taszlowania piaskowcem dobranym zarówno kolorystycznie jak fakturalnie. Uzupełnienia osadzone na zaprawach renowacyjnych. W razie konieczności należy zastosować trzpienie ze stali kwasoodpornej jako wzmocnień konstrukcyjnych. Mniejsze ubytki formy ciosów uzupełniane winny być masą mineralną Funcosil Restauriermörtel firmy Remmers.
5. Wykonanie spoinown (fug) podmurówki uelastycznioną masą mineralną Funcosil ECC- Fugenmörtel firmy Remmers. ewentualnie zaprawą tradycyjną z dodatkiem wapna trasowego i cementu portlandzkiego 250.
6. Impregnacja strukturalno - hydrofobizacyjna preparatem Funcosil WS lub Funcosil SL. Ze względu na charakter obiektu zaleca się preparat Funcosil WS.
7. Wykonanie dokumentacji obrazującej przeprowadzone zabiegi na obiekcie.

Podsumowanie

W trakcie prac przy renowacji podmurówki proponuje się odsłonięcie dolnej partii portalu – w ciągu podmurówki – fot. 4, str.

Zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi -..." Z uwagi na widoczne zarysowania warstw na elewacji, odspojenia i zawilgocenia tynku zaleca się w przyszłości przeprowadzenie prac konserwatorskich i przywrócenie elewacji jego pierwotnego wystroju architektonicznego. Przed podjęciem działań należy przeprowadzić badania struktury poszczególnych detali pod kątem występowania piaskowca oraz, o ile to możliwe, docelowo dokonać ich odsłonięcia, i wyeksponowania. Obecnie, na samoistnych odkrywkach uwidacznia się piaskowcowy portal w drzwiach od ul. Jagiełły. Możliwe jest, że piaskowiec występuje na wyższych

kondygnacjach (gzymsy, obramienia, i inne detale architektoniczne). Zaleca się również przywrócenie kolorystyki elewacji. W celu uzyskania najlepszych efektów, należy opracować program prac konserwatorskich, który będzie obejmował wszystkie konieczne do zastosowania rozwiązania, materiały i techniki”

Nowy Sącz 2025-08-29

opracowanie:

Antiko Arte
KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI
Adam Janczy
33-300 Nowy Sącz, ul. I Brygady 55
NIP: 734-155-30-63, REGON: 120606385
tel. 018 442-75-15



DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA – sierpień 2025 r.



Fot.1. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - całość obiektu



Fot.2. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - portal, elewacja frontowa.



Fot.3. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - cokół, podmurówka od ulicy Jagiełły.



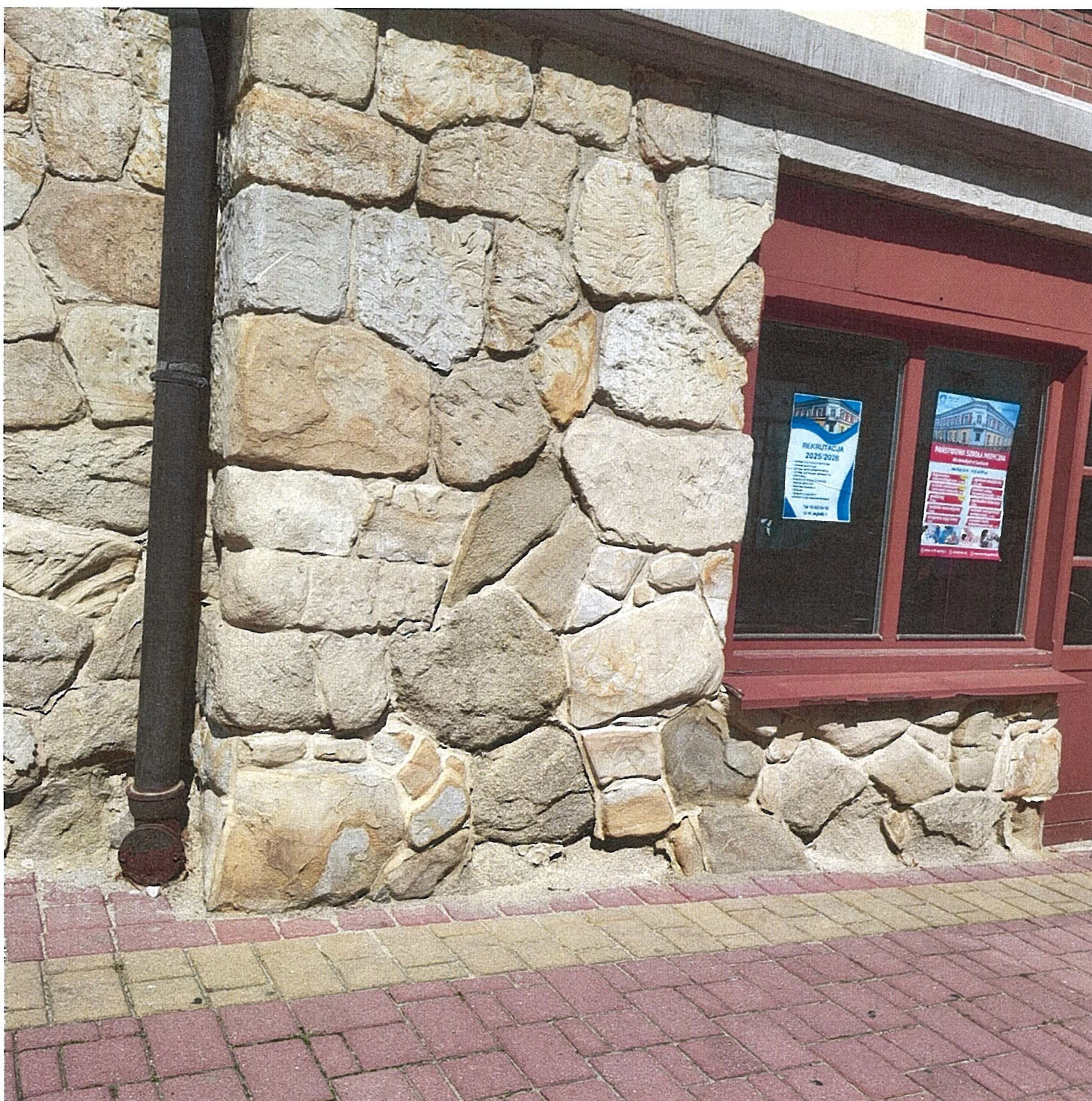
Fot.4. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment dolnej partii portalu w pasie cokołu - od ulicy Jagiełły.



Fot.5. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment cokołu, podmurówki - od ulicy Jagiełły.



Fot.6. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - cokół, podmurówka - od ulicy 3-go Maja.



Fot.7. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment cokołu, podmurówki - od ulicy 3-go Maja.



Fot.8. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment cokołu, podmurówki - od ulicy 3-go Maja.



Fot.9. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment cokołu, podmurówki - od ulicy 3-go Maja.



Fot.10. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment cokołu, podmurówki - od ulicy 3-go Maja.



Fpt.11. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment cokołu, podmurówki –naroże od ulicy Jagiełły i 3-go Maja.



Fot.12. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - cokół, podmurówka od strony północnej.



Fot.13. Budynek szkoły - Zespół Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - fragment cokołu - podmurówki od strony północnej.